

УДК 611.631.013

Д.В.Проняєв

*Кафедра анатомії, топографічної анатомії та оперативної хірургії (зав. – проф. Ю.Т.Ахтемійчук)
Буковинського державного медичного університету, м. Чернівці*

АТИПОВА ТОПОГРАФІЯ ВНУТРІШНІХ ЖІНОЧИХ СТАТЕВИХ ОРГАНІВ У ПЛОДІВ ЛЮДИНИ

Резюме. При дослідженні плодів жіночої статі виявлено рідкісні варіанти топографії внутрішніх статевих органів та кровоносних судин таза. Описані особливості форми і синтопії яєчників та маткових труб.

Ключові слова: яєчник, матка, маткова труба, плід, людина.

Дослідження закономірностей становлення будови і топографії плода має важливе значення для розуміння механізмів нормального і патологічного формоутворення органів [1-4]. Під час анатомічного дослідження плодів нами виявлено рідкісні варіанти будови внутрішніх жіночих статевих органів, їх форми, розмірів і топографо-анатомічних взаємовідношень, що становитиме певну цікавість для спеціалістів.

У плода 110,0 мм тім'яно-куприкової довжини (ТКД) правий яєчник, на відміну від дорослих, складається з чотирьох часток: маткової, двох проміжних і трубної. Така кількість часток не притаманна для більшості досліджених нами плодів. Назви часток визначені за топічним принципом, а саме: маткова частка формує матковий кінець яєчника, трубна – трубний кінець яєчника, а частки, що розміщені між останніми, названі нами проміжними. Правий яєчник видовженої форми, розміщений у черевній порожнині косо. Маткова труба примикає до бічної поверхні яєчника, чого не спостерігається у дорослих, медіальніше розміщена пряма кишка. Загальна довжина яєчника становить 7,0 мм, ширина – 2,1 мм, товщина – 1,8 мм. Власна зв'язка яєчника, довжиною 1,1 мм, прикріплюється до правого краю матки нижче маткової труби. Підвшувальна зв'язка яєчника, довжиною 3,5 мм, прикріплюється до клубової фасції вище входу в малий таз, в її товщі розміщується яєчникові артерія та вена. Довжина брижі яєчника становить 3,9 мм,

ширина – 0,8 мм. Права маткова труба довжиною 8,9 мм, звивиста, без чіткого розмежування на анатомічні частини, вкрита серозною оболонкою з усіх боків. Лівий яєчник у цього ж плода видовженої і сплюсненої форми, розміщений в черевній порожнині косо. Загальна довжина яєчника становить 6,8 мм, ширина – 2,0 мм, товщина – 1,9 мм. Власна зв'язка яєчника, довжиною 1,0 мм, прикріплюється до правого краю матки нижче маткової труби. Підвшувальна зв'язка яєчника, довжиною 3,4 мм, прикріплюється до клубової фасції вище входу в малий таз. Довжина брижі яєчника становить 3,5 мм, ширина – 0,7 мм. Ліва маткова труба, довжиною 8,4 мм, звивиста, також без чіткого розмежування на анатомічні частини.

У плода 115,0 мм ТКД правий яєчник видовжено-овальної форми. Його поздовжня вісь спрямована від рівня середини пахвинної зв'язки до мису. На яєчник розрізняються передньо-медіальна, задньобічна та нижня поверхні, верхній заокруглений, передній і задній загострені краї, матковий і трубний заокруглені кінці. До верхнього краю та передньо-медіальної поверхні примикають петлі клубової кишки, до задньобічної – великий поперековий м'яз, зовнішні клубові судини, затульний нерв, сечовід. Нижньою поверхнею правий яєчник примикає до маткової труби. Матковий кінець яєчника розміщений над дном матки і своєю верхівкою примикає до передньої поверхні прямої кишки, а попереду тісно

© Проняєв Д.В., 2013

стикається з тілом сечового міхура. Довжина яєчника становить 5,9 мм, ширина – 2,8 мм, товщина – 2,1 мм; довжина брижі – 3,7 мм; довжина власної зв'язки – 0,8 мм, довжина підвішувальної зв'язки – 1,8 мм. Лівий яєчник розміщується в черевній порожнині горизонтально, поздовжня вісь органа простягається у фронтальній площині. Яєчник видовженої бобоподібної форми. На ньому розрізняють передню і задню поверхні, верхній випуклий і загострений край, нижній заокруглений і ввігнутий край, матковий загострений та трубний заокруглений краї. Слід зазначити, що по ходу нижнього ввігнутого краю виявляється заглибина, в яку входить вигин маткової труби. До передньої поверхні яєчника примикають петлі клубової кишки, а до задньої поверхні – зовнішні клубові судини, затульний нерв, сечовід. До нижнього краю яєчника примикає перешийок маткової труби, її ампула розміщується на відстані 1,3 мм донизу від яєчника, лійка у вигляді гачка примикає до трубного кінця яєчника, позаду примикає до прямої кишки, а спереду – до тіла сечового міхура. Особливістю є те, що матковий кінець правого яєчника розміщений над дном матки, позаду маткового кінця лівого яєчника. Обидва маткові кінці щільно примикають один до другого. Дно і тіло матки розміщені в порожнині великого таза. Товщина матки на рівні дна становить 1,1 мм, відстань між матковими трубами – 3,1 мм. Довжина власної зв'язки яєчника становить 1,9 мм, підвішувальної – 2,1 мм. Довжина яєчника – 5,7 мм, ширина – 2,6 мм, товщина – 1,8 мм. Довжина брижі становить 3,9 мм, торочки лійок маткових труб відсутні. Така атипова топографія, на нашу думку, може призвести у майбутньому до природженої патології яєчника або його дистопії у дорослого.

У плода 120,0 мм ТДК обидва яєчники складаються із двох часточок: маткової і трубної. Часточкова будова яєчника рідко трапляється у плодів та дорослих. Загальна довжина правого яєчника становить 8,4 мм. Яєчник видовженої овальної форми, розміщений в черевній порожнині майже вертикально. Загальна довжина лівого яєчника – 8,2 мм. Яєчник сплюснутий і видовжений, у черевній порожнині розміщений косо.

У плода 265,0 мм ТДК правий яєчник складався з трьох часточок: маткової, проміжної і трубної, а лівий – з двох: маткової і трубної (рисунки). Правий яєчник тригранний, майже овальної форми, в черевній порожнині розташований косо. В яєчнику розрізняють передню, задню та бічну поверхні, передній, задній і медіальний краї, загострені матковий і трубний кінці.

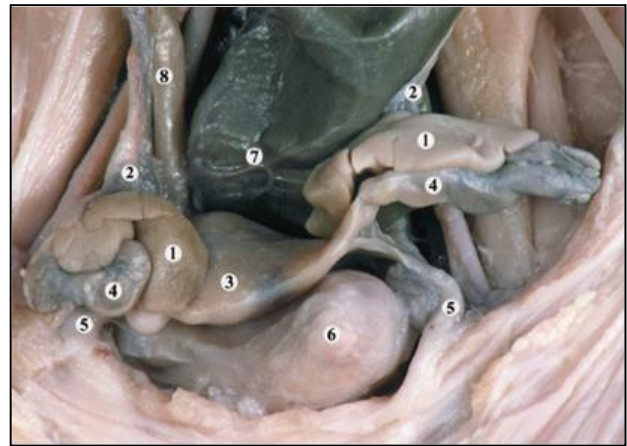

Рис. Внутрішні жіночі статеві органи плода 265,0 мм тім'яно-куприкової довжини. Макропрепарат: 1 – яєчники; 2 – зовнішні клубові артерії; 3 – матка; 4 – маткові труби; 5 – круглі зв'язки матки; 6 – сечовий міхур; 7 – пряма кишка; 8 – правий сечовід.

До передньої поверхні яєчника примикають петлі клубової кишки, а до задньої – сечовід, внутрішня клубова артерія і вена. Матковий кінець яєчника примикає до перешийка маткової труби, а його трубний кінець – до зовнішньої клубової артерії та вени. Довжина яєчника становить 18,6 мм, ширина – 6,9 мм, товщина – 3,6 мм; довжина брижі яєчника – 10,5 мм, ширина – 3,3 мм. Лівий яєчник видовжений, за формою схожий до овальної, розміщується в черевній порожнині горизонтально. В яєчнику розрізняють верхню, нижню та передню поверхні, верхній, нижній та задній краї, загострений матковий і заокруглений трубний кінці. До передньої поверхні яєчника примикає передня петля сигмоподібної ободової кишки, а до його заднього краю – сечовід. Матковий кінець яєчника примикає до задньої поверхні перешийка труби, а трубний – до зовнішньої клубової артерії та вени. Довжина яєчника становить 17,1 мм, ширина – 6,5 мм, товщина – 3,4 мм; довжина брижі яєчника – 9,6 мм, ширина – 2,4 мм. Власні зв'язки правого та лівого яєчників, довжиною 3,1 та 2,7 мм відповідно, прикріплюються до лівого краю матки нижче маткової труби. Підвішувальні зв'язки правого та лівого яєчників, довжиною 5,4 та 5,6 мм, відповідно, прикріплюються до клубової фасції і містять яєчникові судини. Права маткова труба має S-подібну форму, розміщена горизонтально. Загальна довжина правої маткової труби становить 31,8 мм. Лійка маткової труби примикає до передньої поверхні великого поперекового м'яза та зовнішніх клубових судин. Ліва маткова труба звивиста. Загальна довжина лівої маткової труби становить 27,9 мм. Лійка маткової труби прими-

кає до медіального краю великого поперекового м'яза та зовнішніх клубових судин. На даному препараті, крім атипової топографії яєчника (розташування лівого яєчника за матковою трубою), спостерігаємо варіант форми яєчника та форми маткової труби – тригранна та S-подібна відповідно, що рідко спостерігається у плодів.

Отже, наведені анатомічні знахідки свідчать,

що на початку плодового періоду розвитку людини визначається виражена варіабельність форми та положення яєчників, маткових труб, їх бриж та зв'язок. Становлення їх топографоанатомічних взаємовідношень перебуває в корелятивному зв'язку з розвитком прямої кишки, сечового міхура та структур таза.

Список використаної літератури

1. Ахтемійчук Ю.Т. *Нариси ембріотопографії* / Ахтемійчук Ю.Т. – Чернівці: Букрек, 2008. – 200 с.
2. Круцяк В.М. *Значення ембріологічних досліджень на сучасному етапі розвитку морфологічної науки* / В.М.Круцяк, В.І.Проняєв, Ю.Т.Ахтемійчук // Бук. мед. вісн. – 1998. – Т. 5, № 1-2. – С. 3-6.
3. *Нариси перинатальної анатомії* / [Ю.Т.Ахтемійчук, О.М.Слободян, Т.В.Хмара та ін.]; за ред. Ю.Т.Ахтемійчука. – Чернівці: БДМУ, 2011. – 300 с.
4. Садлер Т.В. *Медична ембріологія за Лангманом* / Садлер Т.В. – Львів: Наутілус, 2001. – 550 с.

АТИПИЧНАЯ ТОПОГРАФИЯ ВНУТРЕННИХ ЖЕНСКИХ ПОЛОВЫХ ОРГАНОВ У ПЛОДОВ ЧЕЛОВЕКА

Резюме. При исследовании плодов женского пола обнаружены редкие варианты топографии внутренних половых органов и кровеносных сосудов таза. Описаны особенности формы и синтопии яичников и маточных труб.

Ключевые слова: яичник, матка, маточная труба, плод, человек.

ATYPICAL TOPOGRAPHY OF THE INTERNAL FEMALE GENITAL ORGANS IN HUMAN FETUSES

Abstract. While studying female fetuses, rare variants of the topography of the internal genital organs and blood vessels of the pelvis were detected. The specific characteristics of the form and syntopy of the ovaries and uterine tubes were described.

Key words: ovary, uterus, uterine tube, fetus, human.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

Надійшла 06.02.2013 р.